

Gesprek Preventie met gemeenteraad Groningen

Fijn dat we als Samenwerkingsverband PO 20.01 uitgenodigd zijn om input te leveren over de uitvoering van de preventie, basis jeugdhulp en jeugdzorg vanuit het perspectief van het onderwijs. Hieronder enige schriftelijke input aan de hand van de thema's uit de vragen die zijn gesteld. Eerst nog even wie wij zijn.

Wie wij zijn

Bij het Samenwerkingsverband PO 20.01 zijn alle basisscholen van Groningen stad en ommeland aangesloten en van de gemeente Noordenveld. In totaal gaat het om 320 basisscholen en ongeveer 45.000 kinderen die daar naar school gaan. Het

samenwerkingsverband krijgt rechtstreeks financiële middelen van het ministerie OCW.

De voornaamste opdracht aan het samenwerkingsverband is bij te dragen aan een dekkend netwerk aan voorzieningen zodat kinderen zo thuisnabij mogelijk passend onderwijs kunnen volgen. De meeste middelen gaan naar de schoolbesturen om hier invulling aan te geven.

Wij zijn een vereniging en de 28 aangesloten schoolbesturen vormen de leden van de vereniging.

Door de omvang van ons samenwerkingsverband zijn wij verdeeld in vier geografische deelverbanden. Gemeente Groningen vormt één van de deelverbanden waartoe 14 schoolbesturen behoren en waar ruim 14.000 leerlingen naar ca 65 scholen gaan.

Huidige aanpak en visie

Kinderen hebben het recht op onderwijs. Daarmee zijn ze onderdeel van de samenleving, ontwikkelen ze zich en hebben perspectief op een optimale toekomst. De meeste kinderen gaan met veel plezier naar school. Voor sommige kinderen is school zelfs zo belangrijk dat ze juist tegen de vakantie opzien. De maatschappelijke visie is dat het voor kinderen van belang is zo regulier mogelijk naar school te kunnen gaan, in hun eigen buurt/omgeving. Via inclusiever onderwijs werken we aan de versterking van het reguliere onderwijs om hier invulling aan te geven. De meeste kinderen gaan dan ook “gewoon” naar school.

Voor een deel van de kinderen lukt het de reguliere scholen op dit moment echter niet om aan hun onderwijsbehoefte te voldoen. Deze kinderen stromen door naar het speciaal basisonderwijs (SBO – bijna 4% van de kinderen in het samenwerkingsverband) of het speciaal onderwijs (SO – bijna 2% van de kinderen in ons samenwerkingsverband). Hier zijn de klassen kleiner en is meer deskundigheid aanwezig om de kinderen de benodigde ondersteuning te kunnen bieden.

Er zijn ook kinderen die uitvallen uit het onderwijs, waar het onderwijs wel degelijk een opdracht in heeft, maar niet in zijn eentje de complete oplossing kan bieden. Door eerder jeugdhulp expertise toe te voegen aan het onderwijs zou voor een deel van deze kinderen uitval voorkomen

kunnen worden (en daarmee een veel hoger beroep op de jeugdhulp). Dan gaat het bijvoorbeeld om:

- Hoogbegaafde kinderen waarbij het reguliere onderwijs niet lukt ze goed tot hun recht te laten komen, waardoor deze kinderen onvoldoende ondersteuning krijgen, gefrustreerd raken en steeds verder afglijden en uiteindelijk aangewezen raken op jeugdzorg
- Kinderen die lange ritten in taxibusjes (waarin chaos en ruzies ontstaan) moeten maken omdat passend onderwijs ver weg is en daarmee al overprikkeld aan de dag beginnen met vaak ingewikkeld gedrag tot gevolg waardoor de school het toch niet redt.
- Autistische kinderen in te grote (combinatie)groepen, waarin te weinig momenten in een schooldag zijn waarop het kind op een rustige plek kan ontspannen, overprikkeld raken en daardoor ook steeds verder afglijden en aangewezen raken op jeugdzorg.

Dit zijn voorbeelden van kinderen die (steeds meer) aangewezen zijn op jeugdzorg omdat ze vastlopen in het onderwijs, beschadigd raken en er iets anders nodig is dan onderwijs. Dit zijn ook voorbeelden van omstandigheden waar we als samenwerkingsverband/onderwijs invloed op uit kunnen oefenen en in het kader van inclusiever onderwijs aan werken. Dat kunnen we niet alleen, daar is ook extra jeugdhulp expertise in het onderwijs voor nodig. Het gaat om expertise bijvoorbeeld ten aanzien van het gedrag van kinderen. In combinatie met een meer divers en aantrekkelijk aanbod in bijvoorbeeld een verlengde schooldag (Tijd voor Toekomst), een goed dekkend netwerk, schoolgebouwen waarin ruimte is voor een variëteit aan activiteiten, brugfunctionarissen/schoolmaatschappelijk werk. Allemaal gedacht vanuit het kind dat op school zit en waarbij we door de manier waarop we het op en rond de school hebben georganiseerd zouden kunnen voorkomen dat er op een bepaald moment een beroep op jeugdzorg gedaan moet worden. Mooi voorbeeld hierin vormen de zeer gespecialiseerde voorzieningen voor kinderen die kleine groepen nodig hebben en gecombineerde expertise tussen onderwijs en jeugdhulp om op school te kunnen blijven. Het is mooi te zien hoe we daarin echt met de gemeente Groningen samen kunnen optrekken om dit te organiseren. Ieder een eigen opdracht in combinatie met een gezamenlijk verantwoordelijkheid voor wat deze kinderen nodig hebben. Daardoor hebben we een aantal van deze voorzieningen kunnen inrichten (Metis, Talentklas, voorziening van Elker/Portalis in Bedum en de Springplank). De uitdaging is dit ook meer rond het reguliere onderwijs te versterken en op die manier meer preventief kinderen “gewoon” op school kunnen houden.

Tenslotte zien we ook kinderen die (nog) niet naar school kunnen. Zij hebben zorg en ondersteuning nodig voordat zij in een schoolse setting (in een groep – gericht op leren en ontwikkelen) kunnen functioneren. En voor een deel van deze kinderen zal schoolgang nooit een optie zijn. Voor deze kinderen voorzien diverse jeugdhulp aanbieders in een passend aanbod. We waarderen de oprichting van een WIJ team voor het primair onderwijs waarin de lijnen kort zijn en we investeren in het elkaar leren kennen. Elkaars expertises en elkaars grenzen. Dat is nodig om voor alle kinderen tot een passend aanbod te komen. Want soms is het niet precies duidelijk of onderwijs wel of niet tot de mogelijkheden van het kind behoort. Dan heb je elkaar nodig om op maat een passend traject in te richten. Daarin bevinden we ons soms in een “grijs” gebied tussen onderwijs en jeugdhulp in en heb je ruimte nodig van beide kanten om daar toch invulling aan te kunnen geven. Het PO WIJteam helpt om dit gesprek met elkaar steeds beter te kunnen voeren.

Wensen en toekomstperspectieven

De beweging van inclusiever onderwijs past bij het versterken van het wijkgericht werken zoals dat ook vanuit het gemeentelijke beleid in Groningen wordt ingezet. Zo vroeg mogelijk erbij en zo normaal mogelijk tot oplossingen komen is iets waar we beiden mee bezig zijn. Verdere collectivering van de jeugdhulp zou daarbij passen. Niet alleen rond het speciaal onderwijs, maar juist ook binnen de verschillende wijken, rondom het reguliere onderwijs. Allemaal gedacht vanuit het kind dat op school zit en waarbij we door de manier waarop we het op en rond de school hebben georganiseerd zouden kunnen voorkomen dat er op een bepaald moment een beroep op jeugdzorg gedaan moet worden. De uitdaging is het reguliere onderwijs te versterken en op die manier meer preventief kinderen “gewoon” op school kunnen houden.

Uitdagingen en verbeteringen

Buikpijn krijg ik van de toch nog te veel thuiszitters die er zijn. Fijn dat via het Thuiszitterspact daar gezamenlijk aandacht voor is. Meer gezamenlijke analyse en het blijven leren van situaties waarin het toch niet lukt zijn daarin van belang om het dekkende netwerk wat nodig is nog verder te versterken. Blij wordt ik van de mensen in het veld, zowel in het onderwijs als in de jeugdhulp die vanuit een grote betrokkenheid werken en meer dan bereid zijn deze samenwerking vorm te geven. De uitdaging is gezamenlijk het reguliere onderwijs te versterken en op die manier meer preventief kinderen “gewoon” op school kunnen houden.

Wanneer een kind de maatschappij instapt en daarmee ook het onderwijs, kunnen er vanzelfsprekend vragen ontstaan over ontwikkeling, gedrag en ondersteuning. Dit is een normaal en logisch proces. Onderwijs speelt dan ook een cruciale rol als plek waar signalen over het welzijn en de ontwikkeling van kinderen zichtbaar worden. Het onderwijs heeft daarin de verantwoordelijkheid om te blijven werken aan een goede basiskwaliteit binnen de school en een inclusieve leer- en werkplek. Tegelijkertijd moeten we ons realiseren dat de vragen die in het onderwijs ontstaan, vaak breder zijn dan alleen binnen het schoolsysteem kan worden opgelost. Daarom is een sterke samenwerking met jeugdhulp en andere maatschappelijke partners essentieel. Het blijft dan ook van belang te investeren in het elkaar kennen en begrip te hebben voor elkaars context. Niet alles is maakbaar en niemand heeft geld over.

Visie en samenwerking

In de kern is onderwijs een basisrecht voor alle kinderen. En daarmee vormt het kunnen volgen van onderwijs een belangrijk onderdeel in de preventie. Toekomstperspectief biedend. En soms ook een alternatief veilige omgeving naast of in plaats van thuis, waarin een kind op school kan leren en zich kan ontwikkelen, kan vallen en opstaan, en leert omgaan met leeftijdsgenoten, grenzen en verplichtingen. Onze visie op preventie als belangrijk onderdeel van de jeugdhulp is gericht op het versterken van het reguliere onderwijs en het streven naar een inclusiever onderwijssysteem. Jeugdhulp kan het volgen van onderwijs voor een deel van de kinderen versterken. Door thuis ouders te ondersteunen, waardoor het kind meer energie en ruimte heeft onderwijs te volgen. De leerkracht te ondersteunen in het bieden van passend aanbod voor een kind. Of soms door ook het kind zelf te ondersteunen om bijvoorbeeld met trauma of emoties om te gaan, zodat het zich kan handhaven op school. Vanuit een andere opdracht hebben kinderen het nodig dat wij het onderwijs en jeugdhulp op een goede manier op elkaar af stemmen en met elkaar samenwerken. Met erkenning voor elkaars expertise, maar ook elkaars grenzen, beperkingen en (on)mogelijkheden. Wij zetten ons in om verder te kijken dan ons eigen belang en hier actief samen aan te werken.

Doelen en lange termijn

Voor de toekomst streven wij naar een nog betere samenwerking waarin we gezamenlijk inzetten op normalisering en collectivering van de jeugdhulp. Het PO Wij team kan daarin een belangrijke rol vervullen. Door samen met de gemeente te kijken naar het budget voor het zogenaamde 'grijze gebied' waarin onderwijs en zorg elkaar raken, gaat ook helpen deze samenwerking rondom kinderen te versterken. Het beschikbaar stellen van gezamenlijke middelen en het afstemmen van de aanpak kan bijdragen aan een effectiever preventie. We streven naar minder kinderen in het speciaal (basis) onderwijs en minder thuiszitters in een meer inclusief onderwijssysteem. Het goed organiseren van jeugdhulp op en rond de scholen in de wijk is daarin van belang om preventief kinderen juist zo normaal mogelijk te laten opgroeien.

Samenhang van ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals armoede, onderwijsachterstanden en mentale gezondheid hebben een directe invloed op de uitdagingen voor het opgroeien van kinderen. Dit wordt ook zichtbaar binnen de scholen. We hebben elkaar nodig om aan deze maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden.

Ter inspiratie werken we bijvoorbeeld mee aan het netwerk Met Andere Ogen en aan netwerk bijeenkomsten van gedragswerk over Wat Wel Werkt. Ook kijken we naar andere gemeenten en samenwerkingsverbanden hoe we in elkaar kunnen versterken. Onze bevinding is dat Groningen in veel dingen zelf juist vooroploopt in bijvoorbeeld het PO Wij team en de gezamenlijke inzet rondom een aantal voorzieningen voor thuiszitters.